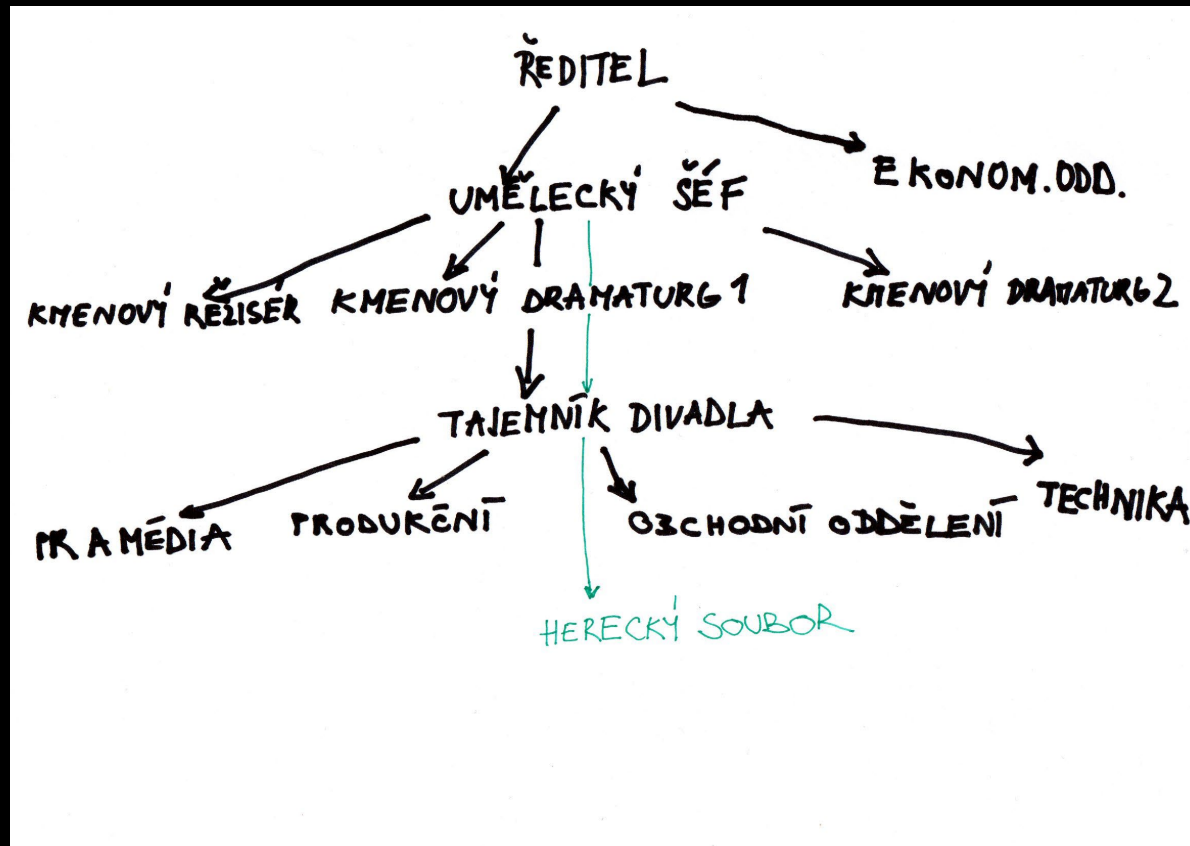

DIVADELNÍ PROVOZ A PROCES VZNIKU INSCENACE

STRUKTURA DIVADELNÍHO PROVOZU

ŘEDITEL DIVADELNÍHO PROVOZU

- V čele divadla stojí jeho ředitel, který má k dispozici aparát – sekretariát, tiskového mluvčího (tajemníka) a další pracovníky ze sekce public relations (PR)
- Ředitel se zodpovídá zřizovateli (v případě, že je divadlo coby právnická osoba státní příspěvkovou organizací – užívá se zkratka p. o.)
- Řediteli podléhá umělecký úsek, umělecko-technický provoz a ekonomicko-správní úsek.

UMĚLECKÝ ÚSEK

- Umělecký úsek podléhá řediteli divadelního provozu
- V čele uměleckého úseku stojí umělecký šéf
- Umělecký úsek tvoří také tajemník uměleckého provozu – jeho úlohou je vytvářet denní, týdenní a měsíční plány, dává do souladu zkoušky, termíny herců, mapuje závazky herců
- Součástí uměleckého úseku je také kmenový režisér, kmenoví dramaturgové, kmenový scénograf, členové hereckého souboru, inspicient, nápověda

PRAKTICKÁ DRAMATURGIE V DIVADLE

- Podstatou divadla je dialog: slovo mezi lidmi.
- Slovo řeckého původu „dramaturg“ a „dramaturgie“ – původně označovala dramatického básníka a dramatické básnictví.
- Tento význam je dodnes používán např. v ruštině nebo ve francouzštině.
- Nový pojem dramaturgie se ustáli v Německu koncem 18. století
  - *„Dramaturgií jest tu míněna především nauka jednak o sepisování, jednak o provozování her divadelních, tedy teoretický základ činnosti spisovatelovy, hercovy, režisérovy, po případě artistického divadla.“* (ENGELMÜLLER, Karel; KAMÍNEK, Karel (ed.). *Ottův divadelní slovník*. [A-F].)
- V podobném smyslu – byť užším a méně náročným se tento pojem užívá dnes.

DRAMATURGICKÁ PRAXE

- Dramaturg proniká do všech divadelních složek.
- Dramaturg v běžné praxi vyhledává, vybírá a navrhuje díla, která jsou z hlediska uměleckého i ekonomického vhodná pro uvedení na scénu
- Dramaturg ve spolupráci s uměleckým vedením divadla (ve složení ředitel, umělecký šéf divadla, kmenový režisér, kmenový dramaturg č. 2) vypracovává návrh dramaturgického plánu.
- Dramaturg upravuje dramatické texty, píše autorské texty, je autorem dramatisací, spolupracuje s režisérem na přípravě inscenace i textu, připravuje program k inscenaci i textové materiály pro tisk a propagaci.

UMĚLECKO-TECHNICKÝ PROVOZ

- V čele stojí šéf umělecko-technického provozu
- Umělecko-technický provoz lze rozčlenit na další sekce:
  1. Jevištní provoz
    - Zabezpečuje hladký průběh představení
    - V čele jevištního provozu stojí šéf jevištního provozu
    - Součástí jevištního provozu tvoří jevištní mistr (stavěč scénických dekorací), kulisáci, zvukaři, osvětlovači, video operátoři, maskéři, garderobiéři, rekvizitáři
  2. Umělecko- dekorační dílny
    - Zabezpečují výrobu dekorací – kulis a rekvizit
    - V čele stojí šéf výroby
    - Součástí umělecko-dekoračních dílen tvoří zámečník, truhlář, malíř, čalouník

UMĚLECKO-TECHNICKÝ PROVOZ

3. Kostýmní dílny

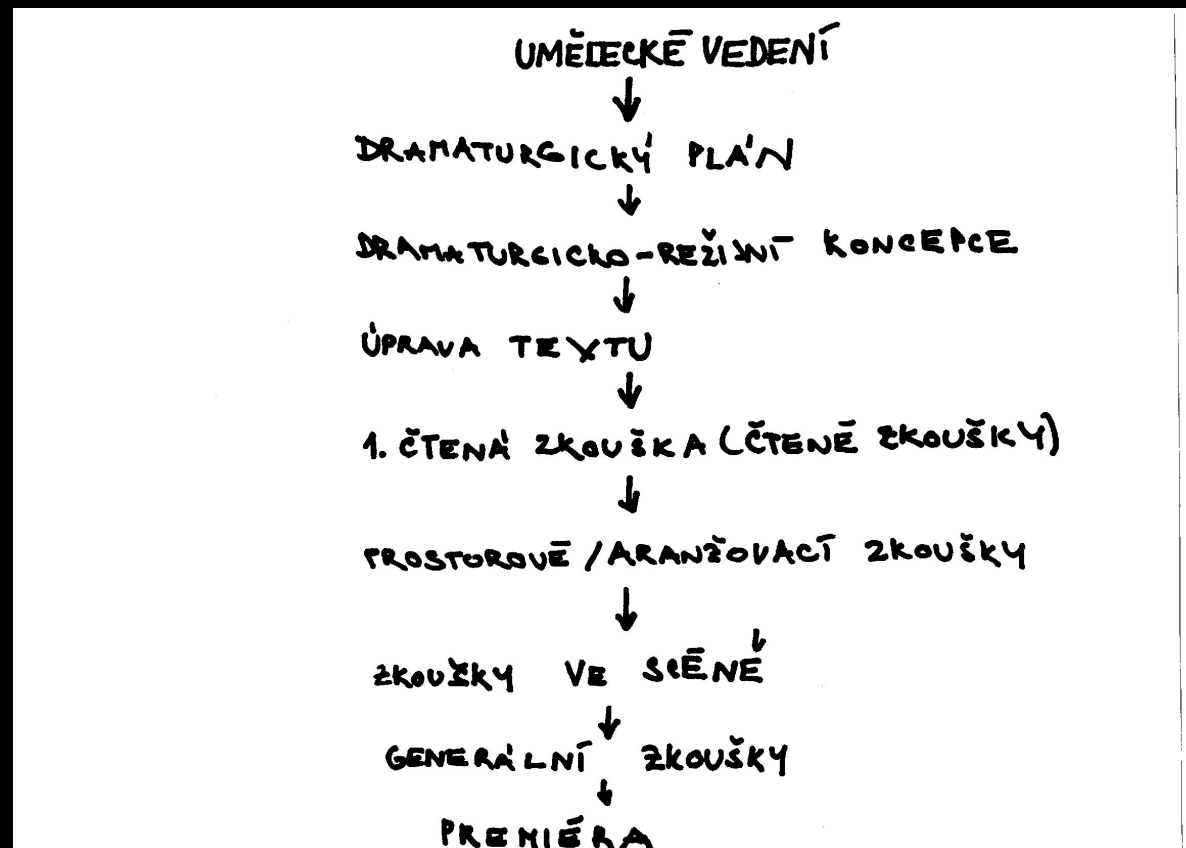
- Zabezpečují výrobu kostýmů, paruk, ostatních doplňků podle návrhů kostýmního výtvarníka
- Kostýmní dílny tvoří pánský krejčí, dámský krejčí, vlásenkáři, evidence skladu

EKONOMICKO-SPRÁVNÍ ÚSEK

- V čele ekonomicko-správního úseku je hlavní ekonom
- Součástí ekonomicko-správního úseku je personalista, mzdový účetní
- Součástí je také obchodní oddělení – pokladna (zajišťuje prodej vstupenek), marketing a public relations, inspektor hlediště a uvaděči, správa budov a majetku

PROCES VZNIKU INSCENACE

PROCES VZNIKU INSCENACE

- Pravidelné schůzky uměleckého vedení
  - Kmenoví dramaturgové navrhují potenciální tituly
  - Umělecký šéf společně s dramaturgy navrhuje hostující režiséry
  - Kmenový režisér navrhuje potenciální tituly
- Při schůzkách uměleckého vedení se vytváří dramaturgický plán na novou divadelní sezonu (divadelní sezona trvá od září do června následujícího roku)
- V závislosti na typu konkrétního divadla (jednosložkové kamenné nebo studiová scéna) se volí počet titulů na dramaturgickém plánu (např. Moravské divadlo Olomouc – 5 premiérových titulů, oproti tomu studiová scéna 3-4 premiérové tituly)

PROCES VZNIKU INSCENACE

- V okamžiku, kdy je zvolený titul a potvrzený režisér inscenace, se schází kmenový dramaturg s režisérem a hovoří o dramaturgicko-režijní koncepci (tj. určení směru a způsobu inscenační práce)
- Při vytváření dramaturgicko-režijní koncepce dominuje tvůrčí vůle, zahrnuje významovou interpretaci dramatického textu a způsob scénického ztělesnění (tj. inscenačnímu záměr odpovídající divadelní žánr, výrazové prostředky, druh výrazové stylizace atd.)
- Jakmile je dramaturgicko-režijní koncepce hotová, přichází na řadu úprava textu
- Hotový text je hereckému souboru předkládán na 1. čtené zkoušce

PROCES VZNIKU INSCENACE

- Následují čtené zkoušky, na nichž je hercům vykládána dramaturgicko-režijní koncepce, dramaturg společně s režisérem přibližují a interpretují text, motivace postav
- Po prvních čtených zkouškách následuje přesun do prostoru na scénu /jeviště, kde probíhají aranžovací a prostorové zkoušky, herci si fixují příchody a odchody a místo na jevišti, kde se pohybují
- Další fáze přichází v momentu, kdy se na scéně objeví scénická dekorace dle návrhů scénografa
- V procesu vzniku inscenace jsou také jeden nebo dva dny věnovány pouze technické zkoušce a svícené zkoušce
- Jedna zkouška je také čistě kostýmní
- Poté už přichází poslední část vzniku inscenace – generální zkoušky – zkoušky na kterých už jsou hotovy všechny složky inscenace, jsou hotovy kostýmy, scéna, světla, zvuk

PROCES VZNIKU INSCENACE

- V rámci generálních zkoušek probíhá focená zkouška, tisková konference k chystané inscenaci, tiskne se program
- Po generálních zkouškách, které probíhají 5 dní následuje premiéra, první uvedení inscenace pro veřejnost.
- Poslední uvedení inscenace se jmenuje derniéra.

SLOVNÍČEK DIVADELNÍCH POJMŮ

- Alternačka – role obsazená dvěma herci
- Aranžovačka – zkouška inscenace s hotovými kulisami a scénou
- Ántré – první výstup na scénu
- Barák - divadlo
- Bourat – sklizení scény
- Breptačka - rychlé projetí textu před začátkem inscenace
- Čtená – zkoušky, kde se čte text
- Čurda, křoví – malá role

SLOVNÍČEK DIVADELNÍCH POJMŮ

- Dát tomu nožičky – zvýšit tempo
- Derniéra – poslední uvedení inscenace
- Dobovka – inscenace situovaná do určité historické epochy
- Dřevo – herec bez talentu
- Ferman – rozvrh zkoušek
- Flák – obtížná herecká role
- Forbína – prostor před jevištěm, před oponou
- Generálka – generální zkouška
- Hauptka – hlavní role

SLOVNÍČEK DIVADELNÍCH POJMŮ

- Choroška - choreografie
- Jít přes ně – režijní připomínka herci, aby pokračoval v textu dál i přes smích a potlesk publika
- Kandrdaš – začínající herec, má málo zkušeností
- Kaplička – Národní divadlo v Praze
- Kláda – obtížná herecká role
- Konverzačka – divadelní hra založená především na slovním humoru
- Kulisák – osoba, která staví scénu
- Lidi – publikum, diváci
- Mlhoš - kouřostroj

SLOVNÍČEK DIVADELNÍCH POJMŮ

- Narážka – poslední slova repliky jednoho herce, na kterou navazuje replika druhého herce
- Okno – výpadek textu
- Oprašovačka – přezkoušení již nazkoušené inscenace
- Portál – boční strany jeviště
- Praktikábl, prakták – konstrukce z dřevěných prken, většinou obdélníkového tvaru, může sloužit pouze ke zkoušení nebo být součástí scénografického návrhu
- Projížděčka – průjezd celé inscenace bez režijních poznámek, bez zastavení
- Přesilovka – víc herců než diváků
- Rejža – režisér

SLOVNÍČEK DIVADELNÍCH POJMŮ

- Suflér - nápověda
- Škrt – škrtnutí pasáže v textu
- Šmíra – nepovedený herecký výkon
- Špíl – divadelní inscenace
- Štendr – podstavec na reflektor
- Štronzo – zastavení pohybu
- Štych, spot, profil – herecká světla
- Zlom vaz / Breptej, potvoro!
- Žiletka – úzký prostor mezi oponou a portálem

POUŽITÁ LITERATURA

- CÍSAŘ, Jan. *Základy dramaturgie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2009. 296 s.
- ENGELMÜLLER, Karel; KAMÍNEK, Karel (ed.). *Ottův divadelní slovník*. [A-F]. V Praze: J. Otto, 1920.
- GREGORINI, Bedřich. *Realizace dramaturgického plánu v divadle*. 1. vydání. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 1989
- HOŘÍNEK, Zdeněk. *Úvod do praktické dramaturgie*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2009.
- HUGO, Jan a kol. *Slovník nespisovné češtiny*. Vyd. 3., rozšířené. Praha: MAXDORF, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1 .
- NOVOTNÝ, Martin K. *Divadelní slovníček, aneb Abyste měli o divadle jasno!* Brno: Radomír Havlík – Premiera, 2017. ISBN 978-80-270-1324-1 .

DĚKUJI ZA POZORNOST.